

TILLEGG 2 TIL VEDLEGG XVIII

NEVNT I ARTIKKEL 5.4

PANAMAS RESERVASJONER

PANAMA

1. sektor	Detaljhandel
Undersektor	–
Rettslig kilde eller hjemmel for tiltaket	Artikkel 293 i Republikken Panamas grunnlov av 1972, med endringer Artikkel 5 og 10 i lov nr. 5 av 11. januar 2007 Artikkel 12 i presidentforordning (<i>Executive Decree/ Decreto Ejecutivo</i>) nr. 26 av 12. juli 2007
Kortfattet beskrivelse av tiltaket	<p>1. Bare følgende personer kan eie en detaljistvirksomhet i Panama:</p> <ul style="list-style-type: none">a) personer som er panamanske statsborgere av fødsel,b) fysiske personer som ved ikrafttredelsen av grunnloven av 1972 var naturalisert og gift med en panamansk statsborger, eller som har barn med en panamansk statsborger,c) personer som er naturalisert panamanere, og som ikke omfattes av beskrivelsen i bokstav b), etter tre år regnet fra det tidspunkt de mottok sitt naturaliseringsbrev,d) panamanske juridiske personer eller juridiske personer organisert etter et annet lands rett samt utenlandske fysiske personer som ved ikrafttredelsen av grunnloven av 1972 eide en detaljistvirksomhet i Panama etter panamansk internrett,e) juridiske personer, enten de er organisert etter panamansk eller utenlandsk rett, dersom den juridiske personen eies av fysiske personer beskrevet i bokstav a), b), c) eller d), som fastsatt i grunnlovens artikkel 293 nr. 5. <p>2. Uten hensyn til nr. 1 bokstav e) kan en utenlandsk statsborger eie en juridisk person som driver detaljistvirksomhet:</p> <ul style="list-style-type: none">a) dersom varene som den juridiske personen selger i sin detaljistvirksomhet, utelukkende er varer fremstilt etter dens anvisninger og forsynt

	<p>med dens merke, eller</p> <p>b) dersom den juridiske personen primært driver salg av en tjeneste og produktene den selger, nødvendigvis er forbundet med salget av den aktuelle tjenesten.</p> <p>3. En detaljistvirksomhets øverste ledere og styremedlemmer må oppfylle de samme kravene til nasjonalitet som eierne av en slik virksomhet.</p>
--	--

PANAMA

2. sektor	Alle sektorer
Undersektor	–
Rettslig kilde eller hjemmel for tiltaket	Artikkel 17 i arbeidsmiljølovboken (<i>Labour Code</i>)
Kortfattet beskrivelse av tiltaket	<p>Enhver arbeidsgiver skal, i et omfang av minst 90 % av foretakets totale antall ordinære arbeidstakere, bruke panamanere samt utlendinger gift med panamanere eller utlendinger som har vært fast bosatt i landet i minst ti år; foretak kan engasjere utenlandsk arbeidskraft i et omfang av høyst 15 % av deres kvalifiserte personell, spesialist- eller nøkkelpersonell.</p> <p>På anmodning av de ansatte kan denne andelen reduseres når den involverer arbeidstakere som er spesialister eller utpregede teknikere, men bare så lenge det er nødvendig, og med forbehold for godkjenning gitt av arbeidsministeriet (<i>Ministry of Labour</i>).</p>

PANAMA

3. sektor	Alle sektorer
Undersektor	–
Rettslig kilde eller hjemmel for tiltaket	Artikkel 290 og 291 i Republikken Panamas grunnlov av 1972, med endringer
Kortfattet beskrivelse av tiltaket	<ol style="list-style-type: none">1. Verken utenlandske stater, utenlandske tjenestemenn eller utenlandske statsforetak kan eie fast eiendom i Panama, med unntak av eiendom brukt til ambassade.2. Verken utenlandske statsborgere, utenlandske foretak eller foretak organisert etter panamansk rett, men helt eller delvis eid av utenlandske statsborgere, kan eie fast eiendom innenfor en avstand av ti kilometer fra Panamas grenser.

PANAMA

4. sektor	Offentlig tjenesteyting i forsyningssektoren
Undersektor	–
Rettslig kilde eller hjemmel for tiltaket	Artikkel 285 i Republikken Panamas grunnlov av 1972, med endringer
Kortfattet beskrivelse av tiltaket	<ol style="list-style-type: none">1. Panama kan kreve at panamanske personer skal ha kontrollerende eierinteresse i private foretak som driver foretak i forsyningssektoren. Panama kan imidlertid ved lov gjøre unntak fra forrige punktum.2. Panama kan kreve at de øverste lederne og styremedlemmene i et foretak som nevnt skal være panamanske statsborgere.3. Det presiseres at følgende hører under offentlig tjenesteyting i forsyningssektoren: drikkevannforsyning, avløpsvirksomhet, elektrisitetsforsyning, telekommunikasjon, radio og fjernsyn, transport og distribusjon av naturgass.

PANAMA

5. sektor	Kraft og energi
Undersektor	–
Rettslig kilde eller hjemmel for tiltaket	Artikkel 4, 21, 35 og 47 i hovedteksten (<i>Main Text</i>) av 31. august 2011 i tilknytning til lov nr. 6 av 3. februar 1997
Kortfattet beskrivelse av tiltaket	<ol style="list-style-type: none">1. Produksjon og overføring av elektrisk kraft på Panamas territorium kan utføres bare av den panamanske stat.2. Det stilles krav om panamansk statsborgerskap til styremedlem i statlige energiforetak, som eies av staten i et omfang av minst 51 %.3. Panamas regjering kan treffe tiltak i energisektoren av hensyn til den offentlige orden og i henhold til forskriften om kraftforsyning.

PANAMA

6. sektor	Gruvedrift
Undersektor	Utvinning av ikke-metallholdige og metallholdige (unntatt edle) mineraler, edle alluviale mineraler, edle ikke-alluviale mineraler, energimineraler (unntatt hydrokarboner) og reservoirmineraler
Rettslig kilde eller hjemmel for tiltaket	Artikkel 4, 131, 132 og 135 i lovdekret (<i>Decree Law</i>) nr. 23 av 22. august 1963, med endringer Artikkel 11 i lov nr. 3 av 28. januar 1988 Artikkel 1 i lovdekret (<i>Law Decree</i>) nr. 30 av 22. februar 2011
Kortfattet beskrivelse av tiltaket	<p>1. Panamanere skal i samsvar med arbeidsmiljølovboken (<i>Labour Code</i>) ha fortrinnsrett til stillinger i alle faser av gruveprosjekter. Uten hensyn til forrige ledd kan innehavere av konsesjoner til gruve drift (engasjement i gruve drift omfattet av utvinnings-, utnyttelses- eller transport-konsesjoner) og driftsentreprenører (som driver gruver), ansette utenlandsk personell i lederfunksjoner, samt vitenskapelig og teknisk personell og ekspertpersonell, med følgende forbehold:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) ansettelsen må dekke et nødvendig behov for å sikre effektiv utvikling av gruvevirksomheten, b) det settes begrensninger på andelen utenlandsk personell, som i antall ikke må overstige 25 % av antallet ansatte totalt, og som i lønn ikke må motta mer enn 25 % av det som utbetales i lønn totalt. <p>2. Alle konsesjonshavere, med unntak av dem som bare har konsesjon til å lete etter eller utvinne mineraler til byggevirksomhet eller gjødsel-mineraler¹), bør:</p> <ol style="list-style-type: none"> a) utarbeide tiltaksplaner i tilknytning til sine gruveprosjekter i landet til fordel for alle ikke-spesialiserte og delvis spesialiserte arbeidstakere slik at de kan lære mer effektive metoder for å utøve gruveaktiviteter, b) bekoste undervisning samt teoretisk og praktisk opplæring av panamanske arbeidstakere, som bør være fagfolk/spesialisert personell; tiltakene bør gjennomføres i utdannings- eller yrkeskompetansegivende institusjoner, i foretakets lokaler og på anleggene, i eller utenfor landet.

¹ Det presiseres at mineraler til byggevirksomhet vanligvis er ikke-metallholdige mineraler («klasse I», før «klasse A»), noe som betyr mineraler fra sedimentære bergarter (kjemiske og biokjemiske sedimenter samt grunnvann) som har konsentrasjoner av eksogene komponenter som gips(stein), svovel, fosfater, amorf kvarts og derivater osv.; brukes som regel og primært til byggevirksomhet eller som gjødsel; forekommer også i slagghauger fra tidligere gruve drift.

	<p>Arten og omfanget av opplæringstiltakene skal hvert år innberettes til <i>Directorate National of Mining Resources</i>.</p> <ol style="list-style-type: none">3. <i>Directorate National of Mining Resources</i> skal fastsette vilkårene for ansettelse av utenlandsk personell.4. Den panamanske stat vil verken ta initiativ til, fremme eller godkjenne undersøkelser eller utvinning av gruver i Cerro Colorado eller andre mineralforekomster i Ngöbe Bugle eller andre reservater ⁽²⁾.5. Panama forbeholder seg rett til å innføre eller opprettholde tiltak for å sikre at en utenlandsk stat eller et utenlandsk statsforetak (offisiell eller halv-offisiell enhet eller institusjon) ikke erverver konsesjon til gruvedrift.
--	---

⁽²⁾ Det presiseres at et *reservat* i politisk sammenheng er et særlig landområde underlagt særskilte regler som får anvendelse bare for etniske grupper som er hjemmehørende der.

PANAMA

7. sektor	Bergverksdrift
Undersektor	Leting etter, og uttak av, ikke-metallholdige mineraler brukt som byggematerialer samt som keramiske og ildfaste materialer og i metallurgiske prosesser
Rettslig kilde eller hjemmel for tiltaket	Artikkel 3 i lov nr. 109 av 8. oktober 1973 Artikkel 7 i lov nr. 32 av 9.februar 1996
Kortfattet beskrivelse av tiltaket	<ol style="list-style-type: none">1. Bare panamanske statsborgere eller foretak organisert etter panamansk rett kan tildeles kontrakt for å lete etter og ta ut kalkstein, sand, naturstein (bruddstein), råstein, leire, grus, steinmasser, feltspat, gips og andre ikke-metallholdige mineraler.2. Følgende enheter kan ikke, verken selv eller gjennom mellommenn, direkte eller indirekte, oppnå eller forvalte kontrakter nevnt i forrige ledd eller nyte fordeler av slike kontrakter:<ol style="list-style-type: none">a) utenlandske stater, offisielle eller halvoffisielle enheter og institusjoner,b) juridiske personer som en utenlandsk stat direkte eller indirekte har kapitalinteresse i, unntatt når regjeringen (<i>Executive Branch</i>) beslutter noe annet etter forutgående grunnlagt anmodning fremsatt av vedkommende juridiske person.

PANAMA

8. sektor	Fiskerier
Undersektor	Fiske
Rettslig kilde eller hjemmel for tiltaket	Artikkel 286 i lov nr. 8 (Republikken Panamas skatte- og avgiftslovbok (<i>Fiscal Code</i>) av 27. januar 1956 Artikkel 5 og 6 i lovdekret nr. 17 av 9. juli 1959 Artikkel 1 i forordning nr. 116 av 26. november 1980 Artikkel 3 i presidentforordning (<i>Executive Decree/ Decreto Ejecutivo</i>) nr. 124 av 8. november 1990 Artikkel 1 i presidentforordning (<i>Executive Decree/ Decreto Ejecutivo</i>) nr. 71 av 20. oktober 1992 Forvaltningsvedtak (<i>Administrative Resolution</i>) 003 av 7. januar 2004 Artikkel 3 i presidentforordning (<i>Executive Decree/ Decreto Ejecutivo</i>) nr. 239 av 15. juli 2010
Kortfattet beskrivelse av tiltaket	<ol style="list-style-type: none">1. Bare panamanske statsborgere eller foretak eid eller kontrollert av panamanske statsborgere kan omsette fisk fanget i farvann under panamansk jurisdiksjon for konsum i Panama.2. Bare fartøyer bygd i Panama kan utøve kommersielt eller industrielt rekefiske i farvann under panamansk jurisdiksjon⁽³⁾.3. Bare fartøyer eid av panamanske statsborgere eller foretak organisert etter panamansk rett kan drive tunfiske i farvann under panamansk jurisdiksjon fra fartøyer med kapasitet under 150 tonn. Internasjonale fiskefartøyer som utøver fiske etter tunfisk, må benytte tjenestene til lovlig etablerte skipsagenter/operatører hjemmehørende i Panama for å oppnå tillatelse til å drive tunfiske i farvann under panamansk jurisdiksjon.4. Bare fartøyer eid av panamanske statsborgere eller foretak organisert etter panamansk rett kan gis tillatelse til å drive kystfiske (småskalafiske).5. Panama forbeholder seg rett til å innføre eller opprettholde tiltak forbundet med krav til investeringer i, eierskap til eller kontroll over, og drift av fartøyer engasjert i fiske og tilknyttet virksomhet i farvann under panamansk jurisdiksjon.6. Panama forbeholder seg rett til å kontrollere bruk og utnyttelse av strender, strandarealer, vannarealer og havbunnen.

⁽³⁾ I henhold til panamansk rett menes med «farvann under panamansk jurisdiksjon», den tilstøtende sonen, sjøterritoriet, kontinentalsokkelen, *aguas archipiélagas* (arkipelagiske farvann) og indre farvann.

PANAMA

9. sektor	Alle sektorer
Undersektor	–
Rettslig kilde eller hjemmel for tiltaket	Artikkel 133-142 i lov nr. 64 av 10. oktober 2012
Kortfattet beskrivelse av tiltaket	Panama krever kollektiv rettighetsforvaltning gjennom en ideell panamansk organisasjon, med forbehold for opphavsrettsmyndighetens godkjenning. Organisasjoner godkjent av panamanske myndigheter har rett til å innkreve vederlag (<i>royalties</i>) gjennom kollektive fond og stipendordninger i kultursektoren.

PANAMA

10. sektor	Alle sektorer
Undersektor	Naturressurser
Rettslig kilde eller hjemmel for tiltaket	Artikkel 62, 102, 104 i lov nr. 41 av 1998
Kortfattet beskrivelse av tiltaket	<ol style="list-style-type: none">1. Naturressurser tilhører fellesskapet, og utnyttelse og forvaltning av naturressurser er av samfunnsmessig interesse uten at legitime rettigheter ervervet av privatpersoner derved berøres.2. Etniske gruppers fellesmark er uavhengelig, umistelig og sikret mot utlegg. Brukere av fellesmark har fortrinnsrett ved tildeling av tillatelse som sikrer tilgang til, og bruk av, naturressurser i deres fellesmark.

PANAMA

11. sektor:	Etniske befolkningsgrupper og minoriteter
Undersektor	–
Rettslig kilde eller hjemmel for tiltaket	Får ikke anvendelse
Kortfattet beskrivelse av tiltaket	Panama forbeholder seg rett til å innføre og opprettholde tiltak med forbud mot at utenlandske investorer og deres investeringer eller utenlandske tjenesteytere oppnår rettigheter eller fortrinn av den typen som tildeles sosialt eller økonomisk vanskeligstilte minoriteter og etniske befolkningsgrupper i disses reservatområder.

PANAMA

12. sektor	Alle sektorer
Undersektor	Virksomhet forbundet med Panamakanalen
Rettslig kilde eller hjemmel for tiltaket	Får ikke anvendelse
Kortfattet beskrivelse av tiltaket	<ol style="list-style-type: none">1. Panama forbeholder seg rett til å innføre eller opprettholde tiltak forbundet med eierskapet til Panamakanalen og enhver juridisk person som kan komme til å etterfølge kanalmyndigheten Panama Canal Authority (PCA). Styremedlem i en juridisk person som nevnt må være panamansk statsborger.2. PCA kan kreve at foretak som driver virksomhet i Panamakanalen, er lovlig stiftet etter panamansk rett og går inn i et fellesforetak eller annet offentlig- eller privatrettslig rettssubjekt sammen med PCA. PCA kan innføre eller opprettholde tiltak som begrenser antallet konsesjoner til å utøve virksomhet i Panamakanalen.3. PCA kan i samsvar med artikkel 3 i avtale (<i>Agreement</i>) nr. 151 av 21. november 2007 innføre ytelseskrav som vilkår for å tildele og opprettholde tillatelser (<i>compatibility licences</i>) til å drive virksomhet i området langs Panamakanalen (<i>Panama Canal Area</i>), som definert i vedlegg II til lov nr. 21 av 1997.4. Panamakanalen omfatter selve seilingsleden samt ankerplasser, kaiplasser, munninger, landarealer, marine farvann og innlands vannveier som innsjøer og elver samt sluser, ekstra dammer, bassenger og vannreguleringsanlegg.

PANAMA

13. sektor	Alle sektorer
Undersektor	Spørsmål forbundet med statsforetak eller statlige organisasjoner
Rettslig kilde eller hjemmel for tiltaket	Får ikke anvendelse
Kortfattet beskrivelse av tiltaket	<ol style="list-style-type: none">1. Ved salg eller avhending av eierinteresser i, eller varer fra, et eksisterende statsforetak eller en eksisterende statlig organisasjon ⁽⁴⁾, forbeholder Panama seg rett til å sette begrensninger for tjenesteyting og eierskap til eierinteresser eller varer som nevnt, samt for eiernes tekniske og finansielle evne og erfaring, for å unngå at utenlandske investorer eller deres investeringer får kontroll over det resulterende foretaket.2. Panama forbeholder seg rett til å begrense overdragelse eller avhending av enhver interesse i et eksisterende statsforetak slik at bare panamanske statsborgere kan overta slike interesser. Forrige punktum gjelder imidlertid bare førstegangs-overdragelse eller -avhending av interesser som nevnt, med unntak av det som er fastsatt i Panamas post om offentlig tjenesteyting i forsyningssektoren.3. Det gjøres følgende presiseringer:<ol style="list-style-type: none">a) Dersom Panama overdrar en interesse i et eksisterende statsforetak til et annet statsforetak, skal overdragelsen ikke anses som førstegangsoverdragelse eller -avhending av interessen i henhold til forrige nummer.b) Dersom Panama overdrar eller avhender en interesse i et eksisterende statsforetak i flere faser, får forrige bokstav anvendelse på hver enkelt fase.4. Med hensyn til salg eller andre former for avhending kan Panama innføre eller opprettholde tiltak knyttet til overordnede lederes eller styremedlemmers nasjonalitet.

⁽⁴⁾ I denne posten menes med «statsforetak», et foretak som tilhører eller kontrolleres av Republikken Panama, inkludert foretak etablert etter at denne avtalen er trådt i kraft, men bare med hensyn til salg eller avhending av eierinteresser i et eksisterende statsforetak eller en eksisterende statlig enhet eller eiendeler som tilhører foretak eller enhet som nevnt.